

Hallituksen esitys rikoslain 16 luvun muuttamiseksi (sinivilkkusabotaasi)

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne hallituksen esityksestä laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta.

Oikeusministeriössä on valmisteltu virkatyönä luonnos hallituksen esitykseksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että rikoslain rikoksista viranomaisia vastaan koskevaan 16 lukuun lisätään uusi 3 a §, jossa poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen määritellään rikokseksi. Säännöksen mukaan se, joka estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa 1) käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla käyttää väkivaltaa poliisin taikka pelastus- tai ensihoitotoiminnan henkilökuntaan kuuluvaa kohtaan tai 2) anastamalla toiminnassa käytettävän ajoneuvon tai välineistöä taikka vahingoittamalla sellaista ajoneuvoa tai välineistöä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisesta vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisesta tuomittaisiin myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla sitä kohtaan, joka poliisi-, pelastus- tai ensihoitotoiminnan henkilökuntaan kuuluvan henkilön pyynnöstä tai suostumuksella avustaa poliisi- tai hälytystoiminnassa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että 16 lukuun lisättäisiin uusi 3 b §, jonka mukaan, jos poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentehtyjä on tuomittava poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamisesta tuomittaisiin myös se, joka oikeudettomasti muulla tavalla vakavasti haittaa poliisi- tai hälytystoimintaa.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelman mukaan rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia. Lisäksi arvioidaan ja toteutetaan Ruotsin mallin kaltainen sinivilkkusabotaasia koskeva kriminalisointi sisäisen turvallisuuden viranomaisten ja ensihoidon henkilöstön suojaamiseksi.

Ensihoitajiin kohdistunut väkivalta on herättänyt Suomessa viime vuosina keskustelua. Keskustelussa on esitetty, että ensihoitajiin kohdistuvaa rikosoikeudellista suojaa tulisi

vahvistaa. Ruotsissa kriminalisoitiin vuonna 2020 sinivilkkusabotaasi. Sinivilkkusabotaasilla käsitteenä on kuvattu Ruotsissa sisäisen turvallisuuden viranomaisiin, kuten poliisiin ja pelastushenkilökuntaan sekä ensihoitotehtävää suorittavaan henkilöön kohdistuvaa toimintaa, kuten häirintää tai väkivaltaa, jolla vaikeutetaan tai estetään laissa määriteltyjen tehtävien hoitamista. Ruotsissa toteutetun sinivilkkusabotaasin kriminalisoinnin yhteydessä rangaistussäännöksen piiriin otettiin myös anastus ja vahingonteko, jotka kohdistuvat hälytystoiminnassa käytettyihin ajoneuvoihin ja välineisiin. Suomen rikoslaissa (39/1889) ei ole erillistä sinivilkkusabotaasia koskevaa säännöstä.

Virkamiehen väkivaltaista vastustamista koskevan rikoslain 16 luvun 1 §:n säännöksen soveltaminen edellyttää, että säännöksessä tarkoitettu vastustaminen kohdistuu virkamieheen tai virkamieheen rikoslain 16 luvun 20 §:ssä säädetyin tavoin rinnastettavaan tahoon ja että vastustamisen kohteena on julkisen vallan käyttämisestä sisältävä virkatoimi. Säännöksen perusteella annettava rikosoikeudellinen erityissuoja koskee nimenomaan viranomaistoiminnan ytimeen kuuluvaa julkisen vallan käyttämistä. Tätä rikosoikeudellista erityissuojaa täydentävät virkamiehen vastustamista ja haitantekoa virkamiehelle koskevat säännökset.

Esityksessä ehdotetut säännökset eivät edellyttäisi, että tehtäviä hoidetaan virkasuhteessa tai siihen rinnastettavassa asemassa tai että teon kohteena olevaan toimeen liittyy julkisen vallan käyttöä. Ehdotettujen säännösten enimmäisrangaistukset vastaisivat rikoslain 16 luvun 1–2 §:ssä säädettyjen vastustamisrikosten enimmäisrangaistuksia.

Tavoitteet

Ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on yhteiskunnallisesti tärkeiden toimijoiden, eli tässä yhteydessä poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon häiriöttömän toiminnan suojaaminen. Tavoitteena on taata erityinen rikosoikeudellinen suoja poliisi- ja hälytystoiminnassa työskenteleville henkilöille väkivallan ja sen uhan varalta myös niissä tapauksissa, joissa tehtäviä ei hoideta virkasuhteessa tai siihen rinnastettavassa asemassa sekä silloin, kun teon kohteena olevaan toimeen ei liity julkisen vallan käyttöä. Ehdotetuilla uusilla säännöksillä pyritään lisäksi painottamaan yhteiskunnallisesti merkittävien toimintojen, eli tässä yhteydessä poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon ajoneuvoihin ja välineistöön kohdistuvien tekojen moitittavuutta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnonantajia pyydetään lausumaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausunnossa pyydetään tarkastelemaan keskeisiä ehdotuksia, toteuttamisvaihtoehtoja, vaikutuksia, säätämisympäristöperusteluja sekä pykäläehdotuksia ja niiden perusteluja.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi oikeusministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan mahdollisuuksien mukaan seuraavien väliotsikoiden mukaisesti (Yleistä, Rangaistusasteikot, Tunnusmerkistöjen selkeys, Tavoitteiden saavuttaminen ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla, Ehdotusten vaikutukset, Muut asiat).

Lausunnon antaakseen lausunnonantajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi. **HUOM. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.**

Oikeusministeriö ei maksa palkkiota pyydetystä ja annetuista lausunnoista.

Aikataulu

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydetään toimittamaan **viimeistään keskiviikkona 19.3.2025.**

Valmistelijat

Lisätietoa asiasta antavat asiantuntija Julia Höyhtyä puh. 0295150257, sähköpostiosoite julia.hoyhtya@gov.fi ja erityisasiantuntija Annika Hoffrén puh. 0295150280, sähköpostiosoite annika.hoffren@gov.fi.

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM049:00/2024> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM049:00/2024> - Statsrådets projektportal

Liitteet:

[Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta.pdf](#) - Luonnos hallituksen esitykseksi

[Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 16 kap. i strafflagen.pdf](#) - Utkast till regeringens proposition

Jakelu:

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Helsingin hovioikeus
Helsingin kaupunki
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, Sakari Melander
HUS-yhtymä
Ihmisoikeusliitto ry
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitos
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Juridiska Föreningen i Finland rf
Juristiliitto – Juristförbundet
Korkein oikeus (varataan tilaisuus lausua)
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta, Minna Kimpimäki
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys – Rättspolitiska föreningen – Demla ry
Oulun kärjäoikeus
Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Poliisihallitus
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Rikosseuraamuslaitos
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Ensihoitoalan Liitto SEHL ry
Suomen Kriminalistiyhdistys
Suomen Pelastusalan Ammattilaiset SPAL ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry
Suomen Sopimuspalokuntien Liitto SSPL ry
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry
Syyttäjälaitos (Valtakunnansyyttäjän toimisto)
Tehy ry
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, Tatu Hyttinen
Vanhusasiavaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Höyhtyä Julia
Oikeusministeriö